

Cap sur l'école inclusive
en Europe

Θεωρητικό Φύλλο Εργασίας

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ)

Κορμός Ο «Ορίζω»

1 / Θεματική προσέγγιση

Σημερινή Πραγματικότητα

Τα τελευταία χρόνια η έρευνα σχετικά με την αιτιολογία και την αποτελεσματική αντιμετώπιση της ΔΕΠΥ προχωρήσει σημαντικά διεθνώς. Ωστόσο η μελέτη της διαταραχής, δεν αποτελεί εύκολο εγχείρημα καθώς πολλών επιστημονικών ειδικοτήτων, όπως της παιδιατρικής, της ψυχιατρικής, της ψυχολογίας, της νευρολογίας, της παιδαγωγικής και της επιδημιολογίας και ως εκ τούτου συναντά ποικίλες μεθοδολογικές δυσκολίες. Στο ελληνικό χώρο η διαταραχή αυτή είναι ελάχιστα κατανοητή και εννοιολογικά αρκετά συγκεχυμένη, με απεικονιστική και ελλιπή πληροφόρηση τόσο ως προβλήματα που συχνά αντιμετωπίζουν τα παιδιά με ΔΕΠΥ, όπως μαθησιακές δυσκολίες και τα προβλήματα συμπεριφοράς (Κάκουρος & Μανιαδάκη, 2000). Παρόλο που η ΔΕΠΥ είναι για μια τόσο συχνή κατάσταση, η ΔΕΠΥ εξακολουθεί να μην είναι αποδεκτή από όλες τις επιστημονικές και κοινωνικές ομάδες. Για παράδειγμα, ένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών, ακόμη και σήμερα, αμφισβητεί την ύπαρξη της διαταραχής, θεωρώντας ότι η ΔΕΠΥ αποτελεί μια μορφή συμπεριφοράς που οφείλεται στην έλλειψη διαπαιδαγώγησης.

2/ Πλαίσιο

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ) είναι μια διαδεδομένη αναπτυξιακή διαταραχή, οργανικής αιτιολογίας, η οποία εμφανίζεται κατά τη νηπιακή ηλικία, επιμένει στο χρόνο (συνεχώς ακολουθεί και την ενηλικίωση του ατόμου) και στις διαφορετικές περιβαλλοντικές συνθήκες, και μπορεί να προκαλέσει πολύ σημαντικές δυσκολίες τόσο στο ίδιο το παιδί όσο και στο περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνει. Πιο συγκεκριμένα, η ΔΕΠΥ επηρεάζει τη συγκέντρωση του παιδιού, τη φυσική λειτουργικότητα και χαρακτηρίζεται από υπερκινητική και παρορμητική συμπεριφορά (Κάκουρος & Μανιαδάκη, 2000). Εμφανίζεται στο 5-7% του μαθητικού πληθυσμού με σχέση συνήθως 3:1 υπέρ των αγοριών. Αρκετοί επιστήμονες, εντούτοις πιστεύουν ότι η συχνότητα εμφάνισης είναι περίπου η ίδια και στα δύο φύλα, με τη διαφορά ότι τα κορίτσια δεν είναι υπερκινητικά και διαχειρίζονται καλύτερα τη διαταραχή τους, γι' αυτό και διάγνωση μπορεί να καθυστερήσει να γίνει αργότερα.

3/ Καλές πρακτικές για εκπαιδευτικούς

Οργανώστε τη σχολική τάξη

- Είναι σημαντικό ο μαθητής με ΔΕΠ-Υ να κάθεται όσο το δυνατόν πιο κοντά στην έδρα του δασκάλου, όμως να διαχωρίζεται από άλλους μαθητές ή ακόμη καλύτερα στο πρώτο θρανίο για να βρίσκονται μαθητές έξω από το οπτικό του πεδίο.
- Το θρανίο του μαθητή με ΔΕΠ-Υ είναι προτιμότερο να βρίσκεται μακριά από το διάδρομο, τα παρτίκια, τους θερμοσυσσωρευτές ή άλλες πηγές μηχανικού θορύβου προκειμένου να αποφεύγονται οπτικοακουστικά ερεθίσματα που πιθανόν τον αποσπούν από την εργασία του.
- Χρήσιμο είναι ο μαθητής με ΔΕΠ-Υ να κάθεται μαζί με ένα καλό μαθητή που να λειτουργεί σαν θετικό μοντέλο συμπεριφοράς.

Οργανώστε την παράδοση του μαθήματος

- Πριν από την παράδοση του μαθήματος εισάγετε την κεντρική ιδέα ή λέξεις-κλειδιά.
- Οι παρουσιάσεις πρέπει να είναι σύντομες.
- Μπορείτε να «σπάσετε» την ύλη σε μικρότερα μέρη.
- Απλοποιήστε τις σύνθετες έννοιες.
- Αποφύγετε τις σύνθετες εντολές.
- Η παρουσίαση του μαθήματος μπορεί να περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό π.χ. φωτογραφίες σχετικά με την παραδοτέα ύλη.
- Επιδιώξτε την ενεργή συμμετοχή του μαθητή με ΔΕΠ-Υ στην παράδοση του μαθήματος π.χ. με τη βοήθεια γραφει λέξεις-κλειδιά.
- Όταν γράφετε στον πίνακα μεγάλο όγκο πληροφοριών, χρησιμοποιείτε εντονότερα χρώματα για να τονίσετε τις βασικότερες έννοιες.

Προετοιμάστε Ασκήσεις και Διαγωνίσματα:

- Σιγουρευτείτε ότι οι μαθητές έχουν κατανοήσει τις οδηγίες πριν να αρχίσουν να γράφουν.
- Αν είναι απαραίτητο επαναλαμβάνετε τις οδηγίες με ήρεμο θετικό τρόπο ή μπορείτε να βάλετε το ΔΕΠ-Υ να τις επαναλάβει για σας.
- Γράψτε σαφή και ξεκάθαρα θέματα.
- Μπορείτε να υπογραμμίσετε τις λέξεις-κλειδιά ή να βάλετε τους μαθητές να τις υπογραμμίσουν κατά τα θέματα.
- Είναι προτιμότερο να βάζετε συχνότερα σύντομα τεστ και να αποφεύγετε τα μεγάλα διαγωνίσματα.

Ενισχύστε την οργανωμένη συμπεριφορά:

- Καθιερώστε μια καθημερινή ρουτίνα στην τάξη.
- Γράψτε καθημερινά το πρόγραμμα στον πίνακα.
- Δείξτε στα παιδιά πόσο σημαντική θεωρείτε την οργάνωση, δίνοντάς τους πέντε λεπτά την ημέρα προκειμένου να οργανώσουν το θρανίο και τα βιβλία τους. Ενισχύστε την οργάνωση επιβραβεύοντας καθημερινά την πιο οργανωμένη σειρά μαθητών.

- Οι κανόνες συμπεριφοράς στην τάξη πρέπει να είναι σαφείς και απλοί.
- Παραμείνετε ήρεμοι, επαναλάβετε τον κανόνα όποτε χρειάζεται αποφεύγοντας να έρθετε σε αντιπαραβολή με το μαθητή.
- Αν είναι εφικτό, μπορείτε να κάνετε μια συμφωνία σε ατομική βάση με τη μορφή «συμβολαίου» με τον μαθητή με ΔΕΠ-Υ.

Ενισχύστε την κοινωνικοποίηση:

- Ενισχύστε τη σχέση του μαθητή με ΔΕΠ-Υ με τους συμμαθητές του.
- Φερθείτε με σεβασμό και μην τον μειώνετε μπροστά στους άλλους. Τόσο αυτός όσο και οι άλλοι μαθητές είναι σε μειονεκτική θέση και θα θεωρήσουν ότι τους δίνετε την άδεια να τον μειώσουν και εκείνοι (Εγχειρίδιο από Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο 5^{ου} Τομέα (Αθηνών), Υπουργείο Υγείας, σελ. 8-11)

3 / Σκοπός

Ο δάσκαλος πρέπει να λειτουργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ περιβάλλοντος μάθησης- καθηκόντων και του παιδιού.

- Η επιτυχής εκπαίδευση απαιτεί δημιουργία συνθηκών στο περιβάλλον που διευκολύνουν το μαθητή να αξιοποιήσει στο μέγιστο τις δυνατότητες του στις δραστηριότητες μάθησης. Ταυτόχρονα η επιτυχής εκπαίδευση ελαχιστοποιεί τις δυσκολίες του.
- Θυμηθείτε πως τα παιδιά με ΔΕΠΥ μαθαίνουν, συνήθως, πιο εύκολα όταν εμπλέκονται σε παιχνίδια ρόλων και δραστηριότητες που στηρίζονται στην αφή και στην κιναισθητική.
- Στόχοι της επιτυχημένης εκπαίδευσης εξάλλου είναι η ενίσχυση των δυνατοτήτων, κατάκτηση βασικών δεξιοτήτων, διατήρηση της αυτοεκτίμησης, ενίσχυση της κοινωνικότητας, προφύλαξη των άλλων παιδιών, μην παραμεληθούν.

(http://www.gkoltsiou.gr/el/article_groups/9/articles/48-slash)

4/ Περιορισμοί

Εκπαίδευση του προσωπικού

Η εκπαίδευση του εκπαιδευτικού (και όχι μόνο)

προσωπικού δεν πρέπει (και δεν μπορεί) να εστιάζεται στην εκμάθηση νέων

δεξιοτήτων ή στην απόκτηση γνώσεων. Η επιμόρφωση δεν μπορεί να λειτουργήσει ως αρχική

5 / Προοπτικές

Ζητούμενο είναι η παροχή της δυνατότητας στους εκπαιδευτικούς

να χρησιμοποιήσουν ενεργά τις γνώσεις τους με στόχο τη

διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος και τη διαφοροποίησή του ανάλογα με τις ανάγκες τ

